

Exam. Code : 108004

Subject Code : 2009

B.A. (Honours) 4th Semester

POLITICAL SCIENCE

Paper—Opt.(i) Indian Foreign Policy

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Section A : Attempt any **seven** questions in about **10-15** sentences each, carrying **4** marks each. The total weightage of this section shall be of **28** marks.

Section B : Attempt **six** questions in all, **one** question from each unit is compulsory. Each question will carry **12** marks. The total weightage of this section shall be **72** marks.

SECTION—A

1. Discuss the role of ideology in the formulation of Foreign Policy of India.
2. Why India adopted the policy of Non-Alignment ?
3. Discuss the recent developments of the Indo-Pak relations.
4. Discuss in brief the Indo-Sri Lanka relations.

5. Discuss any two features of Indo-US relations.
6. Discuss the relevance of Indian Nuclear Policy in the changing world order.
7. Discuss any two features of Indian Nuclear Policy.
8. Why India demands the reconstruction of UN ?
9. Analyse the impact of Indo-Pakistan relations on the functioning of SAARC.
10. Discuss the principle of Panchsheel. 7×4=28

SECTION—B

UNIT—I

11. Discuss the major determinants of Foreign Policy of India.
12. Define the term Non-Alignment Movement. What are the main features of this policy ?

UNIT—II

13. Critically analyse the Indo-Pak relations.
14. Discuss the main features of Indo-Nepal relations.

UNIT—III

15. Discuss the Indo-US relations after 9/11 incident.
16. Discuss the main features of Indo-China relations.

UNIT—IV

17. Discuss the main features of Nuclear Policy of India.
18. Justify the Indian claim for the permanent seat in the UN security council. 12×6=72

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਭਾਗ ਓ : ਕੋਈ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 10-15 ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ। ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਕੁਲ 28 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ ਅ : ਕੋਈ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਕੁਲ 72 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

- ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- ਭਾਰਤ ਨੇ ਗੁੱਟ-ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਕਿਉਂ ਅਪਣਾਈ ?
- ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

5. ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦੋ ਲੱਛਣਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
6. ਅਜੋਕੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਤਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
7. ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
8. ਭਾਰਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?
9. ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ SAARC ਦੀ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।
10. ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 7×4=28

ਭਾਗ—ਅ

ਯੂਨਿਟ—I

11. ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਰਧਾਰਿਕ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
12. ਗੁਟ-ਨਿਰਲੇਪ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—II

13. ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।
14. ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

15. 9/11 ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
16. ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

17. ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
18. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਸੀਟ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੋ।

12×6=72

(Hindi Version)

ਨੋਟ :- ਭਾਗ ਕ : ਕੋਈ ਸਾਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਉਤਰ 10-15 ਲਾਈਨਾਂ ਮੇਂ ਦੇਂ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ 4 ਅੰਕ ਹੈਂ।
ਇਸ ਭਾਗ ਕੇ ਕੁਲ 28 ਅੰਕ ਹੈਂ।

ਭਾਗ ਖ : ਕੋਈ ਛ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਮੇਂ ਸੇ ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਐਰ ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ 12 ਅੰਕ ਹੈਂ।
ਇਸ ਭਾਗ ਕੇ ਕੁਲ 72 ਅੰਕ ਹੈਂ।

ਭਾਗ—ਕ

1. ਭਾਰਤ ਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤਿ ਕੇ ਨਿਰਧਾਰਿਣ ਮੇਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋਂ।
2. ਭਾਰਤ ਨੇ ਗੁਟ-ਨਿਰਪੇਖ ਕੀ ਨੀਤਿ ਕਯੋਂ ਅਪਨਾਈ ?
3. ਅਜੋਕੇ ਸਮਯ ਮੇਂ ਭਾਰਤ ਐਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧੋਂ ਕਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋਂ।

4. संक्षेप में भारत और श्रीलंका के आपसी संबंधों का वर्णन करें।
5. भारत और अमरीका के संबंधों की दो विशेषताओं का वर्णन करें।
6. अजोके अंतर्राष्ट्रीय व्यवस्था में भारत की परमाणु नीति की प्रसंगता का वर्णन करें।
7. भारत की परमाणु नीति की दो विशेषताओं का वर्णन करें।
8. भारत द्वारा संयुक्त राष्ट्र के पुनर्निर्माण की मांग क्यों की जाती है ?
9. भारत और पाकिस्तान के आपसी संबंधों का SAARC की कार्य प्रणाली पर प्रभाव का विश्लेषण करें।
10. पंचशील के सिद्धांत का वर्णन करें। 7×4=28

भाग—ख

यूनिट—I

11. भारत की विदेश नीति के मुख्य निर्धारिक तथ्यों का वर्णन करें।
12. गुट-निरपेक्ष नीति से क्या भाव है। इसकी मुख्य विशेषताओं का वर्णन करें।

यूनिट—II

13. भारत और पाकिस्तान के आपसी संबंधों का अलोचनात्मक विश्लेषण करें।
14. भारत और नेपाल के आपसी संबंधों की मुख्य विशेषताओं का वर्णन करो।

यूनिट-III

15. 9/11 की घटना के बाद भारत और अमरीका के संबंधों का वर्णन करें।
16. भारत और चीन के आपसी संबंधों का वर्णन करें।

यूनिट-IV

17. भारत की परमाणु नीति की मुख्य विशेषताओं का वर्णन करो।
18. संयुक्त राष्ट्र की सुरक्षा परिषद में स्थायी सीट की प्राप्ति के लिए भारत के दावे का समर्थन करें।

12×6=72